

INSTITUTUL ROMÂN
PENTRU DREPTURILE OMULUI

CODUL FAMILIEI

CU MODIFICĂRILE ULTERIOARE

SERIA JURIDICĂ
EDITURA EURO PRESS

INSTITUTUL ROMÂN
PENTRU DREPTURILE OMULUI

CODUL FAMILIEI
cu
modificările ulterioare

*Ediție îngrijită
de Prof. dr. Victor-Dan Zlătescu*

București, 1993

SUMAR

- Cuvânt înainte
de prof. dr.
V. D. Zlătescu/3
- Codul familiei/11
- Legea nr. 48
din 16 iulie 1991 pentru
completarea
și modificarea
unor dispoziții legale
privind înfierea/41
- Legea nr. 11/1990
privind încuviințarea
adoptiei/45

Consilier editorial:
RODICA ȘERBĂNESCU

I.S.B.N. 973-95130-1-8

Tiparul executat
sub comanda nr. 1595 la
Sucursala poligrafică
„Bucureștii Noi“

Ediția de față reproduce textul Codului familiei din 4 ianuarie 1954 republicat, cu modificările aduse prin Legea nr. 4 din 4 aprilie 1956, prin Decretul nr. 779 din 8 octombrie 1966, prin Legea nr. 3 din 25 iunie 1970, prin Decretul nr. 174 din 1 august 1974, Legea nr. 11 din 1 august 1990 și Legea nr. 48 din 16 iulie 1991.

Menționăm că denumirea statului precum și Mo serie de referiri la denumirile unor organe sau la noțiuni aflate în circulație în perioada prer evoluționară au fost actualizate. Au fost eliminate mențiunile privitoare la denumirile unor organizații desființate și ale căror atribuții nu au fost preluate de altele.

CUVÎNT ÎNAINTE

Codul familiei va împlini în curînd 40 de ani de aplicare.

Reeditarea lui poate surprinde. Avem în faţă o lege adoptată în timpul regimului totalitar care, mai devreme sau mai târziu, va fi desigur înlocuită.

Raţiunile reeditării sînt totuşi însemnate.

În primul rînd, reforma dreptului familiei, care după părerea noastră trebuie să fie foarte cuprinzătoare, nu va putea fi realizată atît de curînd. Codul familiei se va mai aplica un timp. Desigur, în condiţiile în care dreptul românesc a părăsit „marele sistem de drept socialist” reluîndu-şi locul firesc în cel romano-germanic, sensul interpretării dispoziţiilor legale s-a schimbat. O nouă optică, o nouă mentalitate a juriştilor a început să prindă viaţă, şi unul din cîmpurile sale de acţiune predilecte este dreptul familiei. Noua noastră Constituţie, care a consacrat principiilor relaţiilor de familie art. 44, aderarea ţării noastre la o serie de convenţii internaţionale privind drepturile omului şi îndeosebi la Convenţia privind drepturile copilului vor influenţa, din ce în ce mai puternic, jurisprudenţa noastră.

Aplicarea prevederilor constituţionale potrivit cărora stipulaţiunile din tratatele internaţionale privitoare la drepturile omului au prioritate faţă de legislaţia naţională va oferi desigur jurisprudenţei prilejul unor dezvoltări spectaculoase în materie. Codul familiei se prezintă astfel ca un act normativ de maxim interes pentru drepturile omului, în condiţiile unei societăţi ce se doreşte autentic democratică.

Cea de-a doua raţiune a reeditării este necesitatea unei aduceri la zi a reglementării. După Revoluţie, materia relaţiilor de familie a suferit

însemnate modificări, fie exprese, cum ar fi în cazul adopției, fie implicite, ca urmare a intrării în vigoare a Constituției României din 1991 care a abrogat toate prevederile contrare, printre care sînt vizate și unele texte din Codul familiei. Aceasta impune existența unui instrument de lucru adus la zi cu toate aceste modificări, util, desigur, tuturor categoriilor de juriști, cu atît mai mult cu cît Codul nu a mai fost reeditat din 1980.

În sfârșit, o a treia rațiune și nu cea mai puțin importantă, este cea didactică. Studenții din numeroasele facultăți de drept ce au apărut în ultimii ani în țara noastră studiază dreptul familiei fără a avea la dispoziție legea. Am fost întotdeauna ostili practicii de a se învăța disciplinele juridice numai din manuale sau cursuri, fără ca studenții să aibă în față și textul de lege care privește materia.

Toate acestea ne-au făcut să luăm inițiativa prezentei republicări.

*
* * *

În literatura de specialitate, încă din anii prerevoluționari, s-a răspândit teza că dreptul familiei nu ar reprezenta o ramură de drept distinctă de dreptul civil. Nu putem dezvolta aici argumentele pro și contra ce s-au adus cu privire la această teză. Am împărțit în alt cadru ideile care ne-au făcut să susținem că teza existenței unei ramuri de drept distincte este falsă, că dreptul familiei – indiferent de reglementarea sa separată – rămâne una din materiile dreptului civil, astfel cum este în toate statele din marele sistem romano-germanic¹. Codificarea din 1954 nu a avut decît semnificația unei devansări a intervenției legiuitorului totalitar în reglementarea relațiilor civile. Deoarece elaborarea unui nou Cod civil reprezenta o sarcină peste puterile regimului, acesta s-a manifestat doar în două domenii ce i s-au părut că prezintă urgență și anume relațiile de familie și materia persoanelor fizice și juridice, care a făcut obiectul Decretului nr. 31/1954. Această reglementare – extrinsecă Codului Civil – nu are însă semnificația teoretică a autonomizării unei ramuri de drept. În multe țări europene – și nu vom cita aici decît exemplul Franței – evoluția reglementării relațiilor de familie s-a făcut în afara Codului civil fără să se pună problema existenței unei ramuri distincte.

¹ Vezi V. D. Zlătescu, Irina Moroianu Zlătescu, *Propuneri de lege ferenda privind reglementarea relațiilor de familie într-un stat de drept*, în „Dreptul”, nr. 9-12/1990, p. 75; V. D. Zlătescu, *Convenția privitoare la drepturile copilului și legislația română*, în „Drepturile omului”, nr. 1-4/1991, p. 29.

Iată de ce considerăm că viitoarea reglementare a relațiilor de familie va trebui să fie reprezentată nu de un nou Cod al familiei ci de reintroducerea materiei în Codul civil, acolo de unde a fost exclusă.

Se pune în aceste condiții problema care din dispozițiile Codului familiei vor trebui păstrate și la care va trebui să se renunțe. Desigur, inițiatorii proiectului și apoi cele două Camere se vor opri în detaliu asupra fiecărui text. Credem însă că anumite aspecte se impun de pe acum de la sine, astfel că vom încerca să ne oprim asupra lor.

Partea cea mai valoroasă a Codului, după părerea noastră, este cea de principiu. Meritul de necontestat al reglementării constă în proclamarea și reglementarea consecventă a egalității sub cele trei aspecte:

- a) egalitatea dintre soț și soție;
- b) egalitatea dintre părinți;
- c) egalitatea dintre copiii născuți din căsătorie (legitimi) și cei din afara acesteia (nelegitimi).

La acestea se adaugă principiul – în acord total cu prevederile Convenției internaționale privind drepturile copilului – potrivit căruia drepturile părintești se exercită numai în interesul copilului.

Toate aceste principii au situat dreptul nostru de familie în fruntea legislațiilor europene. Multe state cu mare tradiție democratică nu au realizat în legislația de familie o egalitate atât de perfectă. Să ne amintim apoi dispozițiile Codului nostru civil de la 1864 – inspirate din Codul napoleonian – în care soțul era „capul asociațiunii conjugale”, iar soția „eterna minoră” era lipsită de capacitate de exercițiu, ea fiind reprezentată de soțul său.

Să ne amintim, de asemenea, drepturile exorbitante acordate părinților față de copii, cum ar fi uzufructul legal asupra averii copiilor sau „dreptul de corecție” care putea duce la privarea copiilor de libertate.

Iată de ce considerăm că acest cadru de principiu trebuie păstrat, nefiind de conceput să se revină la o formulă care să asigure într-o mai mică măsură drepturile omului.

Există însă și o serie de aspecte sub care prevederile actualului Cod al familiei sînt inacceptabile.

Ne vom opri mai întîi la obligativitatea regimului matrimonial al comunității de bunuri. Trebuie precizat, nu regimul de comunitate este contestabil. El există în multe legislații moderne (communauté reduites aux acquets, în dreptul francez, comunidad de gananciales, în dreptul spaniol etc.).

Criticabilă, chiar în mod vehement, este obligativitatea acestui regim consacrată de art. 30 alin. 2 din Codul în vigoare care dispune că orice convenție contrară regimului matrimonial legal este nulă.

Am căutat să demonstrăm, la o importantă sesiune de comunicări științifice organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului² că această obligație încalcă principiul libertății convențiilor. În orice sistem juridic este reglementat, desigur, un regim matrimonial. Paleta regimurilor cunoscute merge de la cel al separației patrimoniale care era regimul matrimonial legal în țara noastră înainte de adoptarea Codului familiei pînă la cel (mai mult ipotetic) al comunității totale de bunuri. De remarcat că regimul reglementat de Codul în vigoare este doar parțial comunitar, deoarece nu extinde această comunitate decât asupra bunurilor dobîndite în timpul căsătoriei – și aceasta cu unele însemnate excepții –, lăsând întregi cele două mase patrimoniale care reprezintă bunurile proprii ale soților dobîndite înainte de căsătorie sau care se încadrează în excepțiile prevăzute în art. 31.

În doctrina românească prerevoluționară întîlnim chiar o teorie, datorată ilustrului profesor care a fost Mihail Eliescu, potrivit căreia numai convențiile tinzînd la suprimarea sau reducerea comunității ar fi prohibite de lege, în timp ce convențiile potrivit cărora comunitatea ar fi sporită – evident în detrimentul bunurilor proprii – ar fi permise³.

Principiul de la care pornesc acele reglementări din alte țări la care ne referim este însă cel al libertății convențiilor matrimoniale. Regimul legal, în această optică, este un simplu model propus soților. Dacă aceștia nu recurg la o convenție matrimonială, el se va aplica tale quale; dar dacă ele, în virtutea libertății de care aminteam, aleg un alt regim sau stipulează un regim ad-hoc, convenția lor se va aplica cu putere de lege.

Nimic n-ar împiedica viitorul legiuitor să mențină comunitatea ca regim legal – să nu uităm că, după aproape 50 de ani de aplicare ea a intrat în moravuri – precizînd însă că pe cale de convenție matrimonială soții pot deroga de la acest regim în orice sens doresc.

O privire comparativă ne arată că regimul comunității de bunuri este adoptat, în general, de persoanele cu posibilități materiale reduse. În condițiile societății comunizante, așa-numita „proprietate personală” era adesea redusă la foarte puțin. Problema principală era cea a supraviețuirii, a traiului de azi pe mâine, a asigurării unor posibilități

² Vezi revista „Drepturile omului”, nr. 4/1992.

³ Mihail Eliescu, *Efectele căsătoriei cu privire la raporturile patrimoniale dintre soți*, în „Căsătoria în dreptul R.P.R.”, Editura Academiei, București, 1964, p. 177.

de trai soției – care era presupusă a aduce mai puțin în comunitate – și copiilor. Și mai este un argument – recunoaștem că de ordin subiectiv – pentru care avem rezerve asupra comunității de bunuri. Păstrăm convingerea că legiuitorul comunist a reglementat comunitatea obligatorie deoarece ea exprimă o formă de colectivism, introdusă cu forța în sînul familiei. Într-o asemenea optică, lupta împotriva obligativității reprezintă o luptă împotriva unei mentalități retrograde.

În condițiile unei societăți îndestulate, spre care sperăm să ne îndreptăm, în care soții – fiecare în parte – pot avea averi considerabile, regimul comunității este pur și simplu periculos.

În aceste societăți, garanția eficientă a trăinicieii căsătoriei e adesea reprezentată de separația de bunuri, în care fiecare soț își administrează și dispune singur de bunurile sale.

O mențiune specială trebuie făcută pentru regimul dotal. În Codul familiei un astfel de regim nu și-a găsit locul, pentru considerațiuni dogmatice care nici nu merită a fi amintite. Credem însă că legiuitorul nostru va trebui să reflecteze la introducerea acestui regim, cunoscut încă din antichitate.

Sociologii apreciază că regimul dotal a reprezentat la noi – și reprezintă încă în țările care îl cunosc – o pîrghie de întărire a familiei. El este un puternic factor inhibitor pentru soțul care beneficiază de dotă și care ar vrea să rupă legătura conjugală. Este motivul pentru care, de altfel, în armata noastră din trecut, în care căsătoria ofițerilor nu era permisă fără o foaic de dotă, rata divorțialității era inferioară celei din rîndul populației civile.

O altă direcție în care credem că ar trebui intervenit este cea a dezadministrativizării relațiilor de familie. Totalitarismul a marcat o intrusiune a elementului administrativ în relațiile civile.

În dreptul civil propriu-zis este cunoscută metoda condiționării anumitor raporturi juridice de obținerea unei autorizații administrative.

Administrativizarea a pătruns și în dreptul familiei.

Ea s-a manifestat prin condiționarea căsătoriilor românilor cu străinii de autorizarea Consiliului de Stat, măsură abrogată după Revoluție, dar a rămas să se manifeste prin activitatea autorității tutelare. În regimul Codului civil, supravegherea exercitării tutelei era încredințată organelor judecătorești prin instanțele specializate. Codul familiei a introdus în locul acesteia instituția autorității tutelare.

Funcția de supraveghere a creșterii și educării minorilor este realizată de primării care, în localitățile mai mari, au servicii specializate

de autoritate tutelară. În localitățile mici atribuțiile de autoritate tutelară sunt exercitate, de regulă, de secretarii primăriilor.

Potrivit Codului, autoritatea tutelară are însemnate atribuții de decizie asupra cărora nu este locul să insistăm aici.

Decizii importante privind soarta minorului și a patrimoniului său se iau, acum, nu de către instanța judecătorească, ci de către organul administrativ. Aceasta este administrativizarea.

Se pun aici desigur, pe de o parte, probleme teoretice dar și probleme de eficiență.

Este aproape indiscutabil că sub raport teoretic soluția Codului civil este superioară. O decizie luată pe cale administrativă, lipsită de transparență, fără respectarea unor principii de publicitate și de contradictorialitate, și fără, de regulă, posibilitatea unei căi de atac în justiție, riscă să nesocotească interesele cele mai însemnate ale minorului.

Sub raportul eficienței, problema este încă de discutat. Critici la adresa sistemului organizat de Codul civil au existat destule și pe timpul când el era aplicat. Critici numeroase se pot aduce și actualului sistem. Când autoritatea tutelară avea la dispoziție – și acolo unde avea – un corp de asistente sociale care, răspândindu-se în teritoriu, aveau posibilitatea să ia cunoștință direct de modul în care sînt crescuți și educați minorii, rezultatele erau foarte bune. Desființarea, în practică, a acestui corp a lipsit autoritatea tutelară de cea mai puternică pârghie. „Comitetele de sprijin“, voluntare, care au rămas există adesea numai pe hârtie și sînt aproape lipsite de eficiență.

Carențele activității autorității tutelare sînt binecunoscute. Lipsa unor posibilități de informare promptă și exactă se reflectă în calitatea anchetelor sociale care sunt adesea făcute din birou și uneori au un caracter subiectiv. Din lipsă de cadre calificate, autoritatea tutelară nu se prezintă practic niciodată în fața instanțelor judecătorești, atunci cînd este citată în procese vizînd interesele minorilor.

O altă carență – de astă dată a legiuitorului – derivă din dualitatea organelor de ocrotire. Alături de autoritatea tutelară, însărcinată, potrivit Codului familiei, să exercite supravegherea, Legea nr. 3/1970, privind regimul ocrotirii unor categorii de minori, a introdus acele „comisii pentru ocrotirea minorilor“ ale căror atribuții se interferează deseori cu cele ale autorității tutelare – împrejurare care, evident, este în detrimentul eficienței sistemului.

Nu este locul să facem aici propuneri de îmbunătățiri ale acestui sistem. În esență, soluția ar fi una de mijloc, constînd în trecerea unora

din cele mai însemnate atribuții de decizie asupra instanței judecătorești, dar lăsând autorității tutelare – sprijinită de un puternic corp de medici pediatri, profesori, educatori, psihologi și asistente de ocrotire – sarcinile operative și de avizare, precum și adoptarea unor decizii de mai mică importanță, în condițiile unificării organelor de ocrotire⁴.

Un alt aspect asupra căruia trebuie să ne oprim este cel al divorțului. Reglementarea, încă nemodificată, cu privire la desfacerea căsătoriei este tributară acelei concepții nefericite a regimului totalitar privitoare la „întărirea familiei“. Să fim bine înțeleși. Întărirea familiei este un deziderat social de cel mai mare interes, corespunzând principiilor de moralitate ale oricărei societăți democratice și care coincide principiilor fundamentale stabilite de Constituție și de Codul familiei. Reproșabile sistemului amintit sînt mijloacele de forță prin care a vrut să asigure acest lucru, lipsa de suplețe, incapacitatea de a înțelege psihologia căsătoriei. În concepția aceasta căsătoria se încheie pe viață. E ceea ce proclamă art. 37 alin. 1 din Codul familiei: „Căsătoria încetează prin moartea unuia dintre soți sau prin declararea judecătorească a morții unuia dintre ei“. Această stipulație – care, în mod amuzant, se identifică cu concepția bisericii catolice – nu este atenuată decît parțial prin prevederile alineatului secund din același articol, potrivit cărora doar în cazuri excepționale, căsătoria se poate desface prin divorț. Această referire la „cazurile excepționale“ este fundamentul procedurii de divorț introduse prin Decretul nr. 779/1966, care a făcut din divorț un proces îndelungat, dificil și costisitor, în care există nenumărate piedici în calea celor ce doresc să divorțeze.

Cum aspectele procesuale ale divorțului sînt reglementate de Codul de procedură civilă, iar nu de Codul familiei, nu vom intra aici în amănunte⁵.

Codul familiei a suferit, în decursul timpului, unele modificări, dar mai ales a fost interferat de unele legi, care, fără a modifica expres texte din Cod, au reglementat în chip diferit anumite aspecte, ajungîndu-se astfel, deseori, la modificări implicite.

⁴ Vezi V. D. Zlătescu, *Convenția privitoare la drepturile copilului în legislația română*, op. cit.

⁵ Un proiect de modificare a Codului de procedură civilă, incluzînd și procedura divorțului, aflat pe ordinea de zi a celor două Camere ale Parlamentului, va putea aduce modificări importante în acest sens.

Cea mai veche dintre ele este Legea nr. 3/1970 privind ocrotirea unor categorii de minori, la care am avut ocazia să ne referim mai sus și care este încă în vigoare.

După revoluție, două legi însemnate au intervenit, modificând materia înfierii.

Prima dintre ele este Legea nr. 11/1990, cea de a doua, Legea nr. 48/1991 care a completat-o și modificat-o pe cea dintâi.

Dintre cele mai însemnate modificări aduse de acestea sunt:

- schimbarea denumirii instituției din „înfiere” în „adopție”;
- trecerea competenței încuviințării adopției de la autoritatea tutelară la instanța judecătorească;

- înființarea unui organ specializat în scopul supravegherii și sprijinirii acțiunilor de ocrotire a minorilor prin adopție și al realizării cooperării internaționale în această materie – Comitetul Român pentru Adopții.

Ne vom opri dintre acestea asupra trecerii competenței la instanțele judecătorești. O astfel de măsură are semnificația unui pas important pe calea dezadministrativizării reglementării relațiilor de familie. Una din cele mai însemnate atribuții ale autorității tutelare a fost astfel preluată de instanța judecătorească, în intenția de a se asigura o soluție principială, cu serioase garanții de temeinicie și imparțialitate.

Desigur, aceste modificări sînt departe de a epuiza necesitățile de modificare pe care le reclamă reglementarea relațiilor de familie. Ele exprimă însă numai un început, care, sperăm, va fi fructuos continuat.

Prof. dr. Victor Dan ZLĂTESCU

CODUL FAMILIEI

CUPRINS

	Art.
Titlul I. CĂSĂTORIA	3- 44
Cap. I. Încheierea căsătoriei	3- 18
Cap. II. Nulitatea căsătoriei	19- 24
Cap. III. Efectele căsătoriei	25- 36
Secțiunea I. Drepturile și obligațiile personale ale soților	25- 28
Secțiunea II. Drepturile și obligațiile patrimoniale ale soților	29- 36
Cap. IV. Desfacerea căsătoriei	37- 44
Titlul II. RUDENIA	45- 96
Cap. I. Dispoziții generale	45- 46
Cap. II. Filiația	47- 65
Secțiunea I. Filiația față de mamă	47- 52
Secțiunea II. Filiația față de tată	53- 61
Secțiunea III. Situația legală a copilului	62- 65
Cap. III. Adopția	66- 85
Cap. IV. Obligația de întreținere	86- 96
Titlul III. OCROTIREA CELOR LIPSIȚI DE CAPACITATE, A CELOR CU CAPACITATE RESTRÂNSĂ ȘI A ALTOR PERSOANE	97-160
Cap. I. Ocrotirea minorului	97-141
Secțiunea I. Drepturile și îndatoririle părinților față de copii minori ..	97-112
Secțiunea II. Tutela minorului	113-141
Cap. II. Interdicția	142-151
Cap. III. Curatela	152-157
Cap. IV. Autoritatea tutelară	158-160
Dispoziții finale	161

Notă:

Proiectul de lege adoptat de Senat în ședința din 12 mai 1993, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constituția României, stipulează:

„Art. VIII. – Codul familiei se modifică după cum urmează:

1. Art. 37 alin. 2 va avea următorul cuprins:

„Căsătoria se poate desface prin divorț”.

2. Art. 38 va avea următorul cuprins:

„Art. 38. – Instanța judecătorească poate desface căsătoria prin divorț atunci când, datorită unor motive temeinice, raporturile dintre soți sunt grav vătămăte și continuarea căsătoriei nu mai este posibilă.

Divorțul poate fi pronunțat și numai pe baza acordului ambilor soți, dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

a) până la data cererii de divorț au trecut cel puțin doi ani de la încheierea căsătoriei și

b) nu există copii minori rezultați din căsătorie.

La soluționarea cererilor accesorii divorțului, referitoare la încredințarea copiilor minori, obligația de întreținere și folosirea locuinței, instanța va ține seama și de interesele minorilor”.

3. Art. 39 alin. 1 va avea următorul cuprins:

„Căsătoria este desfăcută din ziua când hotărîrea prin care s-a pronunțat divorțul a rămas irevocabilă”.

CODUL FAMILIEI

Art. 1. În România statul ocrotește căsătoria și familia; el sprijină, prin măsuri economice și sociale, dezvoltarea și consolidarea familiei. Statul apără interesele mamei și copilului și manifestă deosebită grijă pentru creșterea și educarea tinerei generații.

Familia are la bază căsătoria liber consimțită între soți.

În relațiile dintre soți, precum și în exercițiul drepturilor față de copii, bărbatul și femeia au drepturi egale.

Drepturile părintești se exercită numai în interesul copiilor.

Art. 2. Relațiile de familie se bazează pe prietenie și afecțiune reciprocă între membrii ei, care sînt datori să-și acorde unul altuia sprijin moral și material.

TITLUL I

Căsătoria

CAPITOLUL I

Încheierea căsătoriei

Art. 3. Numai căsătoria încheiată în fața delegatului de stare civilă dă naștere drepturilor și obligațiilor de soți prevăzute în prezentul cod.

Art. 4. Bărbatul se poate căsători numai dacă a împlinit vîrsta de optsprezece ani, iar femeia numai dacă a împlinit șaisprezece ani.

Cu toate acestea, pentru motive temeinice, se poate încuviința căsătoria femeii care a împlinit cincisprezece ani. Încuviințarea se poate da de Prefectura Municipiului București și a Sectorului agricol Ilfov sau de prefectura județului în cuprinsul căruia își are domiciliul femeia și numai în temeiul unui aviz dat de un medic oficial.

Art. 5. Este oprit să se căsătorească bărbatul care este căsătorit sau femeia care este căsătorită.

Art. 6. Este oprită căsătoria între rudele în linie dreaptă, precum și între cele în linie colaterală pînă la al patrulea grad inclusiv.

Pentru motive temeinice, căsătoria între rudele în linie colaterală de gradul al patrulea, poate fi încuviințată de Prefectura municipiului București și sectorului agricol Ilfov sau de prefectura județului în cuprinsul căruia cel care cere această încuviințare își are domiciliul.

Art. 7. Este oprită căsătoria:

a) între cel care adoptă sau ascendenții lui, de o parte, și cel adoptat ori descendenții acestuia, de alta;

b) între copiii celui care adoptă, de o parte, și cel adoptat sau copiii acestuia, de alta;

c) între cei adoptați de aceeași persoană.

Pentru motive temeinice, căsătoria între persoanele prevăzute la lit. b și c de mai sus poate fi încuviințată potrivit dispozițiilor art. 6 alin. 2.

Art. 8. În timpul tutelei, căsătoria este oprită între tutore și persoana minoră ce se află sub tutela sa.

Art. 9. Este oprit să se căsătorească alienatul mintal, debilul mintal, precum și cel care este lipsit vremelnic de facultățile mintale, cât timp nu are discernămîntul faptelor sale.

Art. 10. Căsătoria nu se va încheia dacă viitorii soți nu declară că și-au comunicat reciproc starea sănătății lor. În cazul în care, prin lege specială, este oprită căsătoria celor suferinzi de anumite boli, se vor aplica dispozițiile acelei legi.

Art. 11. Căsătoria se încheie în fața delegatului de stare civilă al primăriei, comunei, orașului, municipiului, sau sectorului municipiului București în cuprinsul căruia se află domiciliul sau reședința oricăruia dintre viitorii soți.

Art. 12. Cei care vor să se căsătorească vor face, personal, declarația de căsătorie la serviciul de stare civilă la care urmează a se încheia căsătoria.

Dacă unul dintre viitorii soți nu se află în localitatea unde urmează a se încheia căsătoria, el va putea face declarația de căsătorie în localitatea unde se află, la serviciul de stare civilă, care o va transmite,

din oficiu și fără întârziere, serviciului de stare civilă competent pentru încheierea căsătoriei.

Art. 13. În declarația de căsătorie, viitori soți vor arăta că nu există nici o piedică legală la căsătorie. Odată cu declarația de căsătorie, ei vor prezenta dovezile cerute de lege.

Art. 14. Orice persoană poate face opunere la căsătorie, dacă există o piedică legală ori alte cerințe ale legii nu sînt îndeplinite.

Opunerea la căsătorie se va face numai în scris, cu arătarea dovezilor pe care ea se întemeiază.

Art. 15. Delegatul de stare civilă va refuza să constate încheierea căsătoriei dacă, în temeiul verificărilor ce este dator să facă, al opunerilor primite sau al informațiilor ce are, găsește că cerințele legii nu sînt îndeplinite.

Art. 16. Căsătoria se încheie prin consimțămîntul viitorilor soți. Aceștia sînt obligați să fie prezenți, împreună, în fața delegatului de stare civilă, la sediul serviciului de stare civilă, pentru a-și da consimțămîntul personal și în mod public.

Cu toate acestea, în cazurile arătate de legea specială, delegatul de stare civilă va putea încheia căsătoria și în afara sediului serviciului de stare civilă, cu respectarea condițiilor prevăzute în alineatul precedent.

Art. 17. Delegatul de stare civilă, luînd consimțămîntul viitorilor soți, va întocmi de îndată în registrul actelor de stare civilă actul de căsătorie, care se semnează de soți și de delegat.

Art. 18. Căsătoria nu poate fi dovedită decît prin certificatul de căsătorie, eliberat pe baza actului întocmit în registrul actelor de stare civilă.

CAPITOLUL II

Nulitatea căsătoriei

Art. 19. Este nulă căsătoria încheiată cu încălcarea dispozițiilor prevăzute în art. 4, 5, 6, 7 lit. a, 9 și 16.

Art. 20. Căsătoria încheiată împotriva dispozițiilor privitoare la vîrsta legală nu va declarată nulă dacă, între timp, acela dintre soți care nu avea vîrsta cerută pentru căsătorie a împlinit-o ori dacă soția a dat naștere unui copil sau a rămas însărcinată.

Art. 21. Căsătoria poate fi anulată la cererea soțului al cărui consimțămînt a fost viciat prin eroare cu privire la identitatea fizică a celuilalt soț, prin viclenie sau prin violență.

Anularea căsătoriei din aceste cauze poate fi cerută de cel al cărui consimțământ a fost viciat, în termen de șase luni de la încetarea violenței ori de la descoperirea erorii sau a vicleniei.

Art. 22. În cazul în care soțul unei persoane declarată moartă s-a recăsătorit și, după aceasta, hotărîrea declarativă de moarte este anulată, căsătoria cea nouă rămîne valabilă.

Prima căsătorie este desfăcută pe data încheierii noi căsătorii.

Art. 23. Soțul care a fost de bună-credință la încheierea căsătoriei declarată nulă sau anulată păstrează, pînă la data cînd hotărîrea instanței judecătorești rămîne definitivă, situația unui soț dintr-o căsătorie valabilă.

Declarația nulității căsătoriei nu are nici o urmare în privința copiilor, care își păstrează situația de copii din căsătorie.

Art. 24. În cazul prevăzut în art. 23 alin. 1, cererea de întreținere a soțului de bună-credință și raporturile patrimoniale dintre bărbat și femeie sînt supuse, prin asemănare, dispozițiilor privitoare la divorț.

Tot astfel, în cazul prevăzut în art. 23 alin. 2, se vor aplica, prin asemănare, dispozițiile prevăzute la divorț, în ce privește drepturile și obligațiile dintre părinți și copii.

CAPITOLUL III

Efectele căsătoriei

Secțiunea I

Drepturile și obligațiile personale ale soților

Art. 25. Bărbatul și femeia au drepturi și obligații în căsătorie.

Art. 26. Soții hotărăsc de comun acord în tot ce privește căsătoria

Art. 27. La încheierea căsătoriei, viitorii soți vor declara, în fața delegatului de stare civilă, numele pe care s-au învoit să-l poarte în căsătorie.

Soții pot să-și păstreze numele lor dinaintea căsătoriei, să ia numele unuia sau altuia dintre ei sau numele lor reunite.

Art. 28. Soții sunt obligați să poarte în timpul căsătoriei numele comun declarat.

Dacă soții s-au învoit să poarte în timpul căsătoriei un nume comun și l-au declarat la încheierea căsătoriei potrivit dispozițiilor art. 27 din codul de față, fiecare dintre soți nu va putea cere schimbarea acestui nume, pe cale administrativă, decît cu consimțământul celui-lalt soț.

Secțiunea a II-a

Drepturile și obligațiile patrimoniale ale soților

Art. 29. Soții sînt obligați să contribuie, în raport cu mijloacele fiecăruia, la cheltuielile căsniciei.

Art. 30. Bunurile dobîndite în timpul căsătoriei, de oricare dintre soți, sînt, de la data dobîndirii lor, bunuri comune ale soților.

Orice convenție contrară este nulă.

Calitatea de bun comun nu trebuie să fie dovedită.

Art. 31. Nu sînt bunuri comune, ci bunuri proprii ale fiecărui soț:

- a) bunurile dobîndite înainte de încheierea căsătoriei;
- b) bunurile dobîndite în timpul căsătoriei prin moștenire, legat sau donație, afară numai dacă dispunătorul a prevăzut că ele vor fi comune;
- c) bunurile de uz personal și cele destinate exercitării profesiei unuia dintre soți;

d) bunurile dobîndite cu titlu de premiu sau recompensă, manuscrisele științifice sau literare, schițele și proiectele artistice, proiectele de invenții și inovații, precum și alte asemenea bunuri;

e) indemnitatea de asigurare sau despăgubirea pentru pagube pricinuite persoanei;

f) valoarea care reprezintă și înlocuiește un bun propriu sau bunul în care a trecut această valoare.

Art. 32. Soții răspund cu bunurile comune pentru:

a) cheltuielile făcute cu administrarea oricăruia dintre bunurile lor comune;

b) obligațiile ce au contractat împreună;

c) obligațiile contractate de fiecare dintre soți pentru împlinirea nevoilor obișnuite ale căsniciei;

d) repararea prejudiciului cauzat prin însușirea de către unul dintre soți a unor bunuri proprietate socialistă, dacă prin acestea au sporit bunurile comune ale soților.*

Art. 3. Bunurile comune nu pot fi urmărite de creditorii personali ai unuia dintre soți.

Cu toate acestea, după urmărirea bunurilor proprii ale soțului debitor, creditorul său personal poate cere împărțirea bunurilor comune, însă numai în măsura necesară pentru acoperirea creanței sale.

În acest din urmă caz, bunurile atribuite prin împărțire fiecărui soț devin proprii.

* Considerăm că referirea la proprietatea socialistă nu mai poate privi, după apariția Constituției României, decît bunurile ce formează obiectul exclusiv al proprietății publice.

Art. 34. Creditorii comuni vor putea urmări și bunurile proprii ale soților, însă numai după urmărirea bunurilor comune.

Art. 35. Soții administrează și folosesc împreună bunurile comune și dispun tot astfel de ele.

Oricare dintre soți, exercitând singur aceste drepturi, este socotit că are și consimțământul celuilalt soț. Cu toate acestea, nici unul dintre soți nu poate înstrăina și nici nu poate greva un teren sau o construcție ce face parte din bunurile comune, dacă nu are consimțământul expres al celuilalt soț.

Art. 36. La desfacerea căsătoriei, bunurile comune se împart între soți, potrivit învoielii acestora. Dacă soții nu se învoiesc asupra împărțirii bunurilor comune, va hotărî instanța judecătorească.

Pentru motive temeinice, bunurile comune, în întregime sau numai o parte din ele, se pot împărți prin hotărâre judecătorească și în timpul căsătoriei. Bunurile astfel împărțite devin bunuri proprii. Bunurile neîmpărțite, precum și cele ce se vor dobîndi ulterior, sunt bunuri comune.

CAPITOLUL IV

Desfacerea căsătoriei

Art. 37. Căsătoria încetează prin moartea unuia dintre soți sau prin declararea judecătorească a morții unuia dintre soți.

Căsătoria se poate desface, în cazuri excepționale, prin divorț.

Art. 38. Instanța judecătorească nu poate desface căsătoria prin divorț decât atunci când, datorită unor motive temeinice, raporturile dintre soți sînt atât de grav și iremediabil vătămăte încît continuarea căsătoriei este vădit imposibilă pentru cel care cere desfacerea ei.

Instanța va aprecia, cu deosebită grijă, temeiurile cererii de divorț și imposibilitatea continuării căsătoriei, ținînd seama și de durata acesteia, precum și de interesele copiilor minori.

Art. 39. Căsătoria este desfăcută din ziua cînd hotărârea prin care s-a pronunțat divorțul a rămas definitivă.

Față de cei de-al treilea, efectele patrimoniale ale căsătoriei încetează de la data cînd s-a făcut mențiune despre hotărârea de divorț pe marginea actului de căsătorie sau de la data cînd ei au cunoscut divorțul pe altă cale.

Art. 40. La desfacerea căsătoriei prin divorț, soții se pot învoi ca soțul care, potrivit art. 27, a purtat în timpul căsătoriei numele de familie al celuilalt soț, să poarte acest nume și după desfacerea căsătoriei.

Instanța judecătorească va lua act de această învoială prin hotărîrea de divorț. Instanța, pentru motive temeinice, poate să încuviințeze acest drept, chiar în lipsa unei învoieli între soți.

Dacă nu a intervenit o învoială sau dacă instanța nu a dat încuviințarea, fiecare dintre foștii soți va purta numele ce avea înainte de căsătorie.

Art. 41. Pînă la desfacerea căsătoriei în condițiile prevăzute de art. 39, soții își datorează întreținere.

Soțul divorțat are dreptul la întreținere, dacă se află în nevoie din pricina unei incapacități de muncă survenite înainte de căsătorie, ori în timpul căsătoriei; el are drept la întreținere și atunci cînd incapacitatea se ivește în decurs de un an de la desfacerea căsătoriei, însă numai dacă incapacitatea se datorează unei împrejurări în legătură cu căsătoria.

Întreținerea datorată potrivit dispozițiilor alin. 2 poate fi stabilită pînă la o treime din venitul net din muncă al soțului obligat la plata ei, potrivit cu nevoia celui care o cere și cu mijloacele celui ce urmează a o plăti. Această întreținere, împreună cu întreținerea datorată copiilor, nu va putea depăși jumătate din venitul net din muncă al soțului obligat la plată.

Cînd divorțul este pronunțat numai din vina unuia dintre soți, acesta nu va beneficia de prevederile alineatelor 2 și 3, decît timp de un an de la desfacerea căsătoriei.

În toate cazurile, dreptul la întreținere încetează prin recăsătorirea soțului îndreptățit să o primească.

Art. 42. Instanța judecătorească va hotărî, odată cu pronunțarea divorțului, căruia dintre părinți vor fi încredințați copiii minori. În acest scop, instanța va asculta părinții și autoritatea tutelară și, ținînd seama de interesele copiilor, pe care de asemenea îi va asculta, dacă au împlinit vîrsta de zece ani, va hotărî, pentru fiecare dintre copii, dacă va fi încredințat tatălui sau mamei.

Pentru motive temeinice, copiii pot fi încredințați unor rude, ori unor alte persoane, cu consimțămîntul acestora, sau unor instituții de ocrotire.

Totodată, instanța judecătorească va stabili contribuția fiecărui părinte la cheltuielile de creștere, educare, învățatură și pregătire profesională a copiilor.

Învoiala părinților privitoare la încredințarea copiilor și la contribuția fiecărui părinte la cheltuielile de creștere, educare, învățatură și pregătire profesională a acestora va produce efecte numai dacă a fost încuviințată de instanța judecătorească.

Art. 43. Părintele divorțat, căruia i s-a încredințat copilul, exercită cu privire la acesta drepturile părintești.

Cînd copilul a fost încredințat unei alte persoane sau unei instituții de ocrotire, instanța judecătorească va stabili care dintre părinți va exercita dreptul de a-i administra bunurile și de a-l reprezenta sau de a-i încuviința actele. Persoana sau instituția de ocrotire căreia i s-a încredințat copilul va avea față de acesta numai drepturile și îndatoririle ce revin părinților privitor la persoana copilului. Dispozițiile art. 108 se aplică prin asemănare.

Părintele divorțat, căruia nu i s-a încredințat copilul, păstrează dreptul de a avea legături personale cu acesta, precum și de a veghea la creșterea, educarea, învățătura și pregătirea lui profesională.

Art. 44. În cazul schimbării împrejurărilor, la cererea oricăruia dintre părinți sau a copilului, dacă acesta a împlinit vârsta de paisprezece ani, a autorității tutelare sau a vreunei instituții de ocrotire, instanța judecătorească va putea modifica măsurile privitoare la drepturile și obligațiile personale sau patrimoniale între părinții divorțați și copii.

Modificarea măsurilor luate potrivit dispozițiilor art. 42 alin. 1 și 2 se va face cu paza cerințelor prevăzute de acele dispoziții.

TITLUL II

Rudenia

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

Art. 45. Rudenia este legătura bazată pe descendența unei persoane dintr-o altă persoană sau pe faptul că mai multe persoane au un ascendent comun.

În primul caz rudenia este în linie dreaptă, iar în al doilea în linie colaterală.

Rudenia în linie dreaptă poate fi ascendentă sau descendentă.

Art. 46. Gradul de rudenie se stabilește astfel:

a) în linie dreaptă, după numărul nașterilor; astfel, fiul și tatăl sunt rude în gradul întâi, nepotul de fiu și bunicul sînt rude de gradul al doilea;

b) în linie colaterală, după numărul nașterilor, urcînd de la una dintre rude pînă la ascendentul comun și coborînd de la acesta pînă la

cealaltă rudă; astfel, frații sunt rude în gradul al doilea, unchiul și nepotul în gradul al treilea, verii primari în gradul al patrulea.

CAPITOLUL II

Filiația

Secțiunea I

Filiația față de mamă

Art. 47. Filiația față de mamă rezultă din faptul nașterii.

Ea se dovedește prin certificatul constatator al nașterii.

Art. 48. Dacă nașterea nu a fost înregistrată în registrul de stare civilă ori dacă copilul a fost trecut în registrul de stare civilă ca născut din părinți necunoscuți, mama poate recunoaște pe copil.

Recunoașterea se poate face fie prin declarație la serviciul de stare civilă, fie printr-un înscris autentic, fie prin testament.

Recunoașterea, chiar făcută prin testament, nu se poate revoca.

Art. 49. Recunoașterea care nu corespunde adevărului poate fi contestată de orice persoană interesată.

Art. 50. În cazul în care, din orice împrejurări, dovada filiației față de mamă nu se poate face prin certificatul constatator al nașterii, ori în cazul în care se contestă realitatea celor cuprinse în certificatul constatator al nașterii, dovada filiației față de mamă se poate face, în fața instanței judecătorești, prin orice mijloc de probă.

Art. 51. Copilul nu poate reclama o stare civilă contrară aceleia care rezultă din certificatul de naștere și folosirea stării civile conforme cu acest certificat.

De asemenea, nimeni nu poate contesta starea civilă a copilului care are folosirea unei stări civile conforme cu certificatul său de naștere.

Art. 52. Acțiunea pentru stabilirea filiației față de mamă aparține numai copilului; ea poate fi pornită de reprezentantul legal, în cazul în care copilul este minor sau pus sub interdicție.

Dreptul de a porni acțiunea pentru stabilirea filiației față de mamă nu trece asupra moștenitorilor copilului; ei pot continua acțiunea pornită de acesta.

Acțiunea pentru stabilirea filiației față de mamă poate fi pornită și împotriva moștenitorilor pretinsei mame.

Acțiunea nu se prescrie în timpul vieții copilului.

Secțiunea a II-a
Filiația față de tată

Art. 53. Copilul născut în timpul căsătoriei are ca tată pe soțul mamei.

Copilul născut după desfacerea, declararea nulității sau anularea căsătoriei are ca tată pe fostul soț al mamei, dacă a fost conceput în timpul căsătoriei și nașterea sa a avut loc înainte ca mama să fi intrat într-o nouă căsătorie.

Dispozițiile art. 51 sunt aplicabile și situațiilor prevăzute în prezentul articol.

Art. 54. Paternitatea poate fi tăgăduită, dacă este cu neputință ca soțul mamei să fie tatăl copilului.

Acțiunea în tăgăduirea paternității poate fi pornită numai de soț; moștenitorii acestuia pot continua acțiunea pornită de el.

Dacă soțul este pus sub interdicție, acțiunea va putea fi pornită de tutore, însă numai cu încuviințarea autorității tutelare.

În toate cazurile, mama copilului va fi citată.

Art. 55. Acțiunea în tăgăduirea paternității se prescrie în termen de șase luni de la data când tatăl a cunoscut nașterea copilului.

În cazul în care, mai înainte de împlinirea acestui termen, tatăl a fost pus sub interdicție, un nou termen curge pentru tutore de la data când acesta a aflat despre nașterea copilului.

Dacă acțiunea nu a fost pornită de acesta, ea poate fi pornită de tată după ce i s-a ridicat interdicția, înăuntrul unui nou termen de șase luni.

Art. 56. Filiația față de tată se stabilește, în afară de cazurile prevăzute în art. 53, prin recunoaștere sau hotărâre judecătorească.

Art. 57. Copilul conceput și născut în afară de căsătorie poate fi recunoscut de către tatăl său; după moartea copilului, acesta poate fi recunoscut numai dacă a lăsat descendenți firești.

Recunoașterea se face prin declarație făcută la serviciul de stare civilă, fie odată cu înregistrarea nașterii, fie după această dată; recunoașterea poate fi făcută și prin înscris autentic sau prin testament.

Recunoașterea, chiar făcută prin testament, nu se poate revoca.

Art. 58. Recunoașterea care nu corespunde adevărului poate fi contestată de orice persoană interesată.

Dacă recunoașterea este contestată de mamă, de cel recunoscut sau de descendenții acestuia, dovada paternității este în sarcina autorului recunoașterii sau a moștenitorilor săi.

Art. 59. Acțiunea în stabilirea paternității din afara căsătoriei aparține copilului și se pornește în numele său de către mamă, chiar dacă este minoră, ori de reprezentantul lui legal.

Dreptul de a porni acțiunea în stabilirea paternității nu trece asupra moștenitorilor copilului; ei pot continua acțiunea pornită de acesta.

Acțiunea în stabilirea paternității poate fi făcută și împotriva moștenitorilor pretinsului tată.

Art. 60. Acțiunea în stabilirea paternității din afara căsătoriei poate fi pornită în termen de un an de la nașterea copilului.

Dacă, în cazul prevăzut în art. 54 alin. 1, un copil a pierdut calitatea de copil din căsătorie, prin efectul unei hotărâri judecătorești, termenul de un an, pentru pornirea acțiunii în stabilirea paternității din afara căsătoriei, va curge de la data când acea hotărâre a rămas definitivă.

În cazul în care mama a conviețuit cu pretinsul tată ori dacă acesta din urmă a prestat copilului întreținere, termenul de un an curge de la încetarea conviețuirii ori a întreținerii.

Art. 61. Timpul cuprins între a trei-suta și a o sută optzecea zi dinaintea nașterii copilului este timpul legal al concepțiunii. El se socotește de la zi la zi.

Secțiunea III-a Situția legală a copilului

Art. 62. Copilul din căsătorie ia numele de familie comun-al părinților.

Dacă părinții nu au un nume de familie comun, copilul va lua numele de familie al unuia dintre ei ori numele lor reunite. În acest caz, numele copilului se va stabili prin învoiala părinților și se va declara, odată cu nașterea copilului, la serviciul de stare civilă. În lipsa unei asemenea învoieli, autoritatea tutelară de la domiciliul copilului va hotărî, ascultînd pe părinți, dacă copilul va purta numele unuia dintre ei sau numele lor reunite.

Art. 63. Copilul din afara căsătoriei a cărui filiație a fost stabilită prin recunoaștere sau prin hotărîre judecătorească are față de părinte și rudele acestuia, aceeași situație ca și situația legală a unui copil din căsătorie.

Art. 64. Copilul din afara căsătoriei dobîndește numele de familie al aceluia dintre părinți față de care filiația a fost mai întîi stabilită.

În cazul în care filiația a fost stabilită ulterior și față de celălalt părinte, instanța judecătorească va putea da încuviințare copilului să poarte numele acestuia din urmă.

În cazul în care copilul a fost recunoscut în același timp de ambii părinți, se aplică dispozițiile art. 62 alin. 2.

Art. 65. Dacă filiația copilului din afara căsătoriei este stabilită față de ambii părinți, încredințarea lui, precum și contribuția părinților la cheltuielile de creștere, educare, învățatură și pregătire profesională se vor hotărî potrivit dispozițiilor art. 42–44 inclusiv, care se aplică prin asemănare.

CAPITOLUL III

Adopția*

Art. 66. Adopția se face numai în interesul celui adoptat.

Art. 67. Numai minorii pot fi adoptați. Cu toate acestea, va putea fi adoptată și persoana majoră care, în timpul minorității, a fost crescută de cel care voiește s-o adopte. Adopția între frați este oprită.

Art. 68. Nu pot adopta decât persoanele majore care îndeplinesc condițiile cerute pentru a fi tutori și care sunt cu cel puțin 18 ani mai în vîrstă decât cei pe care voiesc să-i adopte.

Pentru motive temeinice, instanța judecătorească va putea încuviința adopția chiar dacă diferența de vîrstă prevăzută în alineatul precedent este mai mică.

Art. 69. Este oprită adoptarea unui copil de către mai multe persoane, afară de cazul în care ea se face de către soț și soție, deodată sau succesiv.

Dacă persoana ce voiește să adopte este căsătorită, va fi necesar și consimțămîntul celuilalt soț, afară numai dacă acesta este pus sub interdicție, decăzut din drepturile părintești sau, din orice împrejurare, în neputință de a-și manifesta voința.

Art. 70. Pentru încheierea adopției, se cere consimțămîntul celui care adoptă, consimțămîntul părinților celui adoptat dacă acesta este minor, precum și consimțămîntul celui adoptat, dacă a împlinit vîrsta de 10 ani.

Dacă unul dintre părinți este mort, pus sub interdicție, decăzut din drepturile părintești sau, din orice împrejurare, în neputință de a-și manifesta voința, consimțămîntul celuilalt părinte este îndestulător.

* O parte din dispozițiile din acest capitol au fost modificate prin apariția Legii nr. 11/1990 și nr. 48/1991 pe care o publicăm în acest volum.

Însăși denumirea instituției a fost modificată din „Înfiere” în „Adopție”.

Dacă cel ce urmează a fi adoptat este pus sub tutelă, va consimți tutorele, iar dacă se află într-o situație în care este necesară punerea sub tutelă, dar aceasta nu a fost încă instituită, autoritatea tutelară va putea încuviința adopția fără a mai fi necesară instituirea tutelei.

Art. 71. Consimțământul la adopție se dă fie prin declarație făcută direct în fața autorității tutelare care încuviințează adopția, fie prin înscris autentic.

Art. 72. Autoritatea tutelară va putea încuviința adopția numai dacă va constata că cel care adoptă poate asigura înfiatului o normală dezvoltare fizică și morală, precum și că adopția nu se face în scopul de a-l exploata sau în alte scopuri potrivnice legii ori regulilor de conviețuire socială.

Art. 73. Abrogat potrivit Legii nr. 11/1990.

Art. 74. Abrogat potrivit Legii nr. 11/1990.

Art. 75. Adopția își produce efectele de la data încuviințării ei.

De la această dată, adoptatul are față de cel care adoptă drepturile și obligațiile pe care le are copilul din căsătorie față de părinții săi, iar descendenții adoptatului au față de cel care adoptă drepturile și obligațiile pe care descendenții copilului din căsătorie le au față de ascendentul acestuia.

Adoptatul și descendenții săi păstrează toate drepturile și obligațiile izvorâte din filiație față de părinții firești și rudele acestora.

Art. 76. Drepturile și îndatoririle părintești trec asupra celui care adoptă.

În cazul în care cel care adoptă este soțul părintelui firesc al adoptatului, drepturile și îndatoririle părintești aparțin celui care adoptă și părintelui firesc căsătorit cu acesta.

Dacă cel care adoptă va fi decăzut din drepturile părintești, instanța judecătorească, ținând seama de interesele minorului adoptat și ascultându-l pe acesta, dacă a împlinit vârsta de 10 ani, va putea fie să redea părinților firești exercițiul drepturilor părintești, fie să încredințeze pe minor unei alte persoane, cu consimțământul acesteia. În acest din urmă caz, se aplică dispozițiile art. 104 alin. 3, iar instanța va hotări și privitor la reprezentarea minorului sau încuviințarea actelor sale, precum și la administrarea bunurilor acestuia.

Art. 77. Adopția nu dă naștere rudeniei între cel adoptat și rudele celui care adoptă în afară de cazul arătat în art. 79.

Art. 78. Adoptatul dobândește, prin adopție, numele celui care adoptă.

În cazul în care adopția se face de către doi soți ori de către soțul care adoptă pe copilul celuilalt soț, iar soții au un nume de familie comun, adoptatul va purta acest nume; dacă soții nu au un nume de familie comun, ei sunt obligați ca, la încuviințarea adopției, să declare, potrivit dispozițiilor art. 62 alin. 2 care se aplică prin asemănare, numele de familie pe care adoptatul urmează să-l poarte.

Autoritatea tutelară va putea încuviința ca adoptatul să continue a purta vechiul său nume, adăugându-l la cel dobândit prin adoptare.

În toate cazurile hotărârea de încuviințare a adopției va arăta numele pe care adoptatul urmează să-l poarte.

Art. 79. La cererea comună a tuturor celor îndreptățiți să consimtă la adopție, autoritatea tutelară poate încuviința adopția cu toate efectele unei filiații firești.

De la data când această adopție își produce efectele, adoptatul devine rudă cu rudele celor care adoptă, ca un copil firesc al acestora din urmă, iar drepturile și îndatoririle izvorâte din filiație între cel adoptat și părinții săi firești și rudele acestora încetează. Cu toate acestea, se aplică între cel adoptat și rudele sale firești dispozițiile art. 6.

Dispozițiile art. 78 alin. 1, 2 și 4 sunt aplicabile și situațiilor prevăzute în alineatele precedente.

Serviciul de stare civilă va întocmi în registru un nou act de naștere al celui adoptat, în care cei care adoptă vor fi trecuți ca părinții săi firești. Vechiul act de naștere se va păstra, făcându-se pe el mențiune despre întocmirea celui nou.

Art. 80. Adopția, încheiată fără consimțământul părinților adoptatului, poate fi desfăcută de instanța judecătorească, la cererea oricărui dintre părinți, dacă este în interesul copilului ca el să se întoarcă la aceștia.

În cazul în care adoptatul a împlinit vârsta de 10 ani, se va cere și consimțământul acestuia.

Art. 81. Adoptatul, părinții firești ai acestuia, instituțiile de ocrotire, autoritatea tutelară și orice organe ale administrației de stat vor putea cere instituției judecătorești desfacerea adopției, dacă aceasta este în interesul adoptatului.

Art. 82. Desfacerea adopției poate fi pronunțată numai după ascultarea delegatului autorității tutelare.

Adopția se desface pe data când hotărârea judecătorească a rămas definitivă.

Art. 83. La desfacerea adopției, adoptatul redobândește vechiul său nume de familie; instanța judecătorească, pentru motive temeinice,

va putea, însă, încuviința ca adoptatul să păstreze numele de familie dobândit prin adopție.

Art. 84. Odată cu desfacerea adopției, instanța judecătorească va putea obliga pe cel care adoptă să plătească adoptatului pensie de întreținere, cât timp acesta va fi minor.

Art. 85. La desfacerea adopției, dacă fostul adoptat este minor, părinții firești redobîndesc drepturile părintești, afară numai dacă instanța judecătorească, în interesul minorului, hotărăște instituirea unei tutele.

CAPITOLUL IV Obligația de întreținere

Art. 86. Obligația de întreținere există între soț și soție, părinți și copii, cel care adoptă și adoptat, bunici și nepoți, străbunici și strănepoți, frați și surori, precum și între celelalte persoane anume prevăzute de lege.

Are drept la întreținere numai acela care se află în nevoie, neavînd putința unui cîștig din muncă, din cauza incapacității de a munci.

Descendentul, cât timp este minor, are dreptul la întreținere oricare ar fi pricina nevoii în care el se află.

Art. 87. Soțul care a contribuit la întreținerea copilului celui alt soț este obligat să continue a da întreținere copilului, cât timp acesta este minor, însă numai dacă părinții săi firești au murit, sunt dispăruți ori sunt în nevoie.

Copilul va putea fi obligat să dea întreținere celui care l-a întreținut timp de 10 ani, astfel cum se arată în alineatul precedent.

Art. 88. Cel care a luat un copil pentru a-l crește, fără a întocmi formele cerute pentru adopție, are obligația să-l întrețină, cât timp copilul este minor, însă numai dacă părinții firești au murit, sînt dispăruți ori sînt în nevoie.

Art. 89. Întreținerea se datorează în ordinea următoare:

- a) soții își datorează întreținere înaintea celorlalți obligați;
- b) descendentul este obligat la întreținere înaintea ascendentului, iar, dacă sînt mai mulți descendenți sau mai mulți ascendenți, cel în grad mai apropiat înaintea celui mai îndepărtat;
- c) cel care adoptă este obligat la întreținere înaintea părinților firești;
- d) frații și surorile își datorează întreținere după părinți, însă înaintea bunicii.

Art. 90. În cazul în care mai multe dintre persoanele prevăzute în art. 89 sînt obligate să întrețină aceeași persoană, ele vor contribui la plata întreținerii, proporțional cu mijloacele ce au.

Dacă părintele are drept la întreținere de la mai mulți copii, el poate, în caz de urgență, să pornească acțiunea numai împotriva unuia dintre ei. Cel care a plătit întreținerea se poate întoarce împotriva celorlalți obligați pentru partea fiecăruia.

Art. 91. În cazul în care cel obligat în primul rînd la întreținere nu are mijloace îndestulătoare pentru a acoperi nevoile celui ce o cere, instanța judecătorească va putea obliga pe celelalte persoane îndatorate la întreținere să o completeze, în ordinea stabilită în art. 89.

Art. 92. Când cel obligat nu poate presta, în același timp, întreținere tuturor celor care sînt în drept să i-o ceară, instanța judecătorească, ținînd seama de nevoile fiecăreia dintre aceste persoane, poate hotărî fie ca întreținerea să se plătească numai uncia dintre ele, fie ca întreținerea să se împartă între mai multe sau toate persoanele îndreptățite să o ceară. În acest caz, instanța va hotărî, totodată, modul în care se va împărți întreținerea între persoanele care urmează a o primi.

Art. 93. Obligația de întreținere se execută în natură sau prin plata unei pensii în bani.

Instanța judecătorească va stabili felul și modalitățile executării, ținînd seama de împrejurări.

Art. 94. Întreținerea este datorată potrivit cu nevoia celui care o cere și cu mijloacele celui ce urmează a o plăti.

Instanța judecătorească va putea mări sau micșora obligația de întreținere sau hotărî încetarea ei, după cum se schimbă mijloacele celui care dă întreținerea sau nevoia celui ce o primește.

Cînd întreținerea este datorată de părinte sau de cel care înfiază ea se stabilește pînă la o pătrime din cîștigul său din muncă pentru un copil, o treime pentru doi copii și o jumătate pentru trei sau mai mulți copii.

Art. 95. Obligația de întreținere se stinge, în afară de cazul prevăzut în art. 96, prin moartea debitorului sau a celui îndreptățit la pensia de întreținere.

Art. 96. Moștenitorul persoanei care a fost obligată la întreținerea unui minor sau care i-a dat întreținerea fără a avea obligația legală, este ținut, în măsura valorii bunurilor moștenite, să continue întreținerea, dacă părinții minorului au murit, sînt dispăruți sau sînt în nevoie, însă numai cît timp cel întreținut este minor.

În cazul în care sînt mai mulți moștenitori, obligația este solidară, fiecare dintre ei contribuind proporțional cu valoarea bunurilor moștenite.

TITLUL III

Ocrotirea celor lipsiți de capacitate, a celor cu capacitate restrânsă și a altor persoane

CAPITOLUL I Ocrotirea minorului

Secțiunea I

Drepturile și îndatoririle părinților față de copiii minori

Art. 97. Ambii părinți au aceleași drepturi și îndatoriri față de copiii lor minori, fără a deosebi după cum aceștia sînt din căsătorie, din afara căsătoriei, ori adoptați.

Ei exercită drepturile lor părintești numai în interesul copiilor.

Art. 98. Măsurile privitoare la persoana și bunurile copiilor se iau de către părinți, de comun acord.

Dacă unul dintre părinți este mort, decăzut din drepturile părintești, pus sub interdicție sau, din orice împrejurare, se află în neputință de a-și manifesta voința, celălalt părinte exercită singur drepturile părintești.

Art. 99. De cîte ori se ivește neînțelegere între părinți cu privire la exercițiul drepturilor sau la îndeplinirea îndatoririlor părintești, autoritatea tutelară, după ce ascultă pe părinți, hotărăște potrivit cu interesul copilului.

Art. 100. Copilul minor locuiește la părinții săi.

Dacă părinții nu locuiesc împreună, aceștia vor decide, de comun acord, la care dintre ei va locui copilul.

În caz de neînțelegere între părinți, instanța judecătorească, ascultînd autoritatea tutelară, precum și pe copil, dacă acesta a împlinit vîrsta de 10 ani, va decide, ținînd seama de interesele copilului.

Art. 101. Părinții sînt datori să îngrijească de persoana copilului.

Ei sînt obligați să crească copilul, îngrijind de sănătatea și dezvoltarea lui fizică, de educarea, învățatura și pregătirea profesională a acestuia, potrivit cu însușirile lui, în conformitate cu țelurile statului român, spre a-l face folositor colectivității.

Art. 102. Autoritatea tutelară, poate da încuviințare copilului, la cererea acestuia, după împlinirea vîrstei de 14 ani, să-și schimbe felul învățaturii ori pregătirii profesionale stabilită de părinți sau să aibă locuința pe care o cere desăvîrșirea învățaturii ori pregătirii profesionale.

Art. 103. Părinții au dreptul să ceară înapoierea copilului de la orice persoană care îl ține fără drept.

Instanța judecătorească va respinge cererea, dacă înapoierea este contrară intereselor copilului. Acesta va fi ascultat, dacă a împlinit vârsta de 10 ani.

Art. 104. Abrogat prin Legea nr. 3/1970 privind regimul ocrotirii unor categorii de minori.

Art. 105. Părinții au dreptul și îndatorirea de a administra bunurile copilului lor minor și de a-l reprezenta în actele civile, pînă la data cînd el împlinește vârsta de 14 ani.

După împlinirea vârstei de 14 ani, minorul își exercită singur drepturile și își execută tot astfel obligațiile, însă numai cu încuviințarea prealabilă a părinților spre a-l apăra împotriva abuzurilor din partea celor de-al treilea.

Dispozițiile secțiunii a II-a din prezentul capitol vor fi aplicabile prin asemănare. Cu toate acestea, nu se va întocmi inventarul prevăzut în art. 126, în cazul în care copilul nu are alte bunuri decît cele de uz personal.

Art. 106. Părintele nu are nici un drept asupra bunurilor copilului și nici copilul asupra bunurilor părintelui, în afară de dreptul la moștenire și la întreținere.

Art. 107. Copilul minor este întreținut de părinții săi.

Dacă minorul are un venit propriu, care nu este îndestulător, părinții au îndatorirea să asigure condițiile necesare pentru creșterea, educarea, învățătura și pregătirea sa profesională.

În caz de neînțelegere, întinderea obligației de întreținere datorată de părinți minorului, felul și modalitățile executării, precum și contribuția fiecăruia dintre părinți se vor stabili de instanța judecătorească cu ascultarea autorității tutelare.

Art. 108. Autoritatea tutelară este obligată să exercite un control efectiv și continuu asupra felului în care părinții își îndeplinesc îndatoririle privitoare la persoana și bunurile copilului.

Delegații autorității tutelare au dreptul să viziteze copiii la locuința lor și să se informeze pe orice cale despre felul cum aceștia sînt îngrijiți, în ceea ce privește sănătatea și dezvoltarea lor fizică, educarea, învățătura și pregătirea lor profesională, în conformitate cu țelurile statului român, pentru o activitate folositoare colectivității; la nevoie, ei vor da îndrumările necesare.

Art. 109. Dacă sănătatea sau dezvoltarea fizică a copilului este primejduită prin felul de exercitare a drepturilor părintești, prin purtare

abuzivă sau prin neglijență gravă în îndeplinirea îndatoririlor de părinte ori dacă educarea, învățătura sau pregătirea profesională a copilului nu se face în spirit de devotament față de România, instanța judecătorească, la cererea autorității tutelare, va pronunța decăderea părintelui din drepturile părintești.

Citarea părinților și a autorității tutelare este obligatorie.

Art. 110. Decăderea din drepturile părintești nu scutește pe părinte de îndatorirea de a da întreținere copilului.

Art. 111. Autoritatea tutelară va îngădui părintelui decăzut din drepturile părintești să păstreze legături personale cu copilul, afară numai dacă, prin asemenea legături, creșterea, educarea, învățătura sau pregătirea profesională a copilului ar fi în primejdie.

Art. 112. Instanța judecătorească va reda părintelui decăzut din drepturile părintești exercițiul acestor drepturi, dacă au încetat împrejurările care au dus la decădere, astfel încât, prin redarea acestor drepturi, creșterea, educarea, învățătura, pregătirea profesională și interesele patrimoniale ale copilului nu mai sînt primejduite.

Secțiunea a II-a

Tutela minorului

Art. 113. În cazul în care ambii părinți fiind morți, necunoscuți, decăzuți din drepturile părintești, puși sub interdicție, dispăruți ori declarați morți, copilul este lipsit de îngrijirea ambilor părinți, precum și în cazul prevăzut în art. 85, copilul va fi pus sub tutelă.

Art. 114. Tutela se exercită numai în interesul minorului.

Art. 115. Au obligația ca în termen de cel mult cinci zile de la data când află de existența unui minor lipsit de îngrijire părintească, în cazurile prevăzute în art. 113, să înștiințeze autoritatea tutelară:

a) persoanele apropiate minorului, precum și administratorii și locatarii casei în care locuiește minorul;

b) serviciul de stare civilă, cu prilejul înregistrării morții unei persoane, precum și biroul notarial de stat, cu prilejul deschiderii unei moșteniri;

c) instanțele judecătorești, procuratura și miliția, cu prilejul pronunțării, luării sau executării unor măsuri privative de libertate;

d) organele administrației de stat, organizațiile obștești, instituțiile de ocrotire, precum și orice altă persoană.

Art. 116. Numirea tutorelui se face de autoritatea tutelară, din oficiu sau la încunoștiințarea acesteia, de către cei arătați în art. 115.

Art. 117. Nu poate fi tutore:

- a) minorul sau cel pus sub interdicție;
- b) cel decăzut din drepturile părintești sau declarat incapabil de a fi tutore;
- c) cel cărui a s-a restrâns exercițiul unor drepturi politice sau civile, fie în temeiul legii, fie prin hotărâre judecătorească, precum și cel cu rele purtări;
- d) cel lipsit, potrivit legii speciale, de dreptul de a alege și de a fi ales deputat;
- e) cel care, exercitând o altă tutelă, a fost îndepărtat din aceasta;
- f) cel care, din cauza intereselor potrivnice cu ale minorului, nu ar putea îndeplini sarcina tutelii.

Cînd vreuna dintre împrejurările arătate în prezentul articol se ivește în timpul tutelii, tutorele va fi îndepărtat.

Art. 118. Cel numit tutore nu poate refuza această sarcină.

Cu toate acestea, poate refuza sarcina tutelii:

- a) cel care are vîrsta de 60 de ani împliniți;
- b) femeia însărcinată sau mama unui copil mai mic de opt ani;
- c) cel care crește și educă doi sau mai mulți copii;
- d) cel care exercită o altă tutelă sau o curatelă;
- e) cel care din cauza bolii, a infirmității, a felului îndeletnicirii, a depărtării domiciliului de locul unde se află bunurile minorului sau din alte motive întemeiate, nu ar putea să îndeplinească această sarcină.

Dacă vreuna dintre împrejurările arătate în prezentul articol se ivește în timpul tutelii, tutorele poate cere să fie înlocuit.

Art. 119. Autoritatea tutelară va comunica în scris tutorelui numirea sa și va afișa decizia de numire la primăria de la domiciliul minorului.

Drepturile și îndatoririle tutorelui încep de la primirea comunicării.

Între timp, autoritatea tutelară poate lua măsurile provizorii cerute de interesele minorului.

Art. 120. Tutorele care, fiind în exercițiul atribuțiilor sale, a cerut înlocuirea, este obligat să-și exercite aceste atribuții pînă la rezolvarea cererii sale de înlocuire.

Art. 121. Tutela este o sarcină gratuită.

Cu toate acestea, autoritatea tutelară, ținînd seama de munca depusă în administrarea averii și de starea materială a minorului și a tutorelui, va putea acorda acestuia din urmă o remunerație, care nu va depăși zece la sută din veniturile bunurilor minorului. Autoritatea tutelară, potrivit împrejurărilor, va putea modifica sau suprima această remunerație.

Art. 122. Minorul pus sub tutelă locuiește la tutore. Numai cu încuviințarea autorității tutelare, minorul poate avea o altă locuință.

Art. 123. Tutorele are obligația de a îngriji de persoana minorului.

El este obligat să crească copilul, îngrijind de sănătatea și dezvoltarea lui fizică, de educarea, învățatura și pregătirea profesională a acestuia, potrivit cu însușirile lui, în conformitate cu țelurile statului român, spre a-l face folositor colectivității.

Art. 124. Tutorele are obligația de a administra bunurile minorului și de a-l reprezenta în actele civile, însă numai pînă la data cînd acesta împlinește vîrsta de paisprezece ani.

După împlinirea vîrstei de paisprezece ani, minorul își exercită singur drepturile și își execută tot astfel obligațiile, însă numai cu încuviințarea prealabilă a tutorelui, spre a-l apăra împotriva abuzurilor din partea celor de-al treilea.

Art. 125. Dispozițiile art. 102, 103 și 106 se aplică în mod corespunzător și în cazul tutelei.

Art. 126. După numirea tutorelui, și în prezența acestuia, un delegat al autorității tutelare va verifica la fața locului toate bunurile minorului, întocmind, potrivit dispozițiilor Codului de procedură civilă, un inventar, care va fi supus aprobării autorității tutelare.

Creanțele pe care le au față de minor tutorele, soțul, o rudă în linie dreaptă ori frații sau surorile tutorelui, pot fi plătite numai cu apobarea autorității tutelare.

Art. 127. Autoritatea tutelară va stabili suma anuală necesară pentru întreținerea minorului și administrarea bunurilor sale. Ea va putea modifica, potrivit împrejurărilor, această sumă.

Cheltuielile necesare pentru întreținerea minorului și administrarea bunurilor sale se acoperă din veniturile acestuia. În cazul în care veniturile minorului nu sînt îndestulătoare, autoritatea tutelară va dispune vînzarea bunurilor minorului.

Dacă minorul este lipsit de bunuri și nu are părinți sau alte rude care sînt obligație de lege să-i dea întreținere, autoritatea tutelară va cere să contribuie la întreținerea lui*.

Art. 128. Este oprit să se încheie acte juridice între tutore, soțul, o rudă în linie dreaptă ori frații sau surorile tutorelui, de o parte, și minor, de alta.

Art. 129. Tutorele nu poate, în numele minorului, să facă donații și nici să garanteze obligația altuia.

* A se vedea și dispozițiile Legii nr. 3/1970 privind regimul ocrotirii unor categorii de minori.

Tutorele nu poate, fără prealabila încuviințare a autorității tutelare, să facă valabil înstrăinarea ori gajarea bunurilor minorului, renunțarea la drepturile patrimoniale ale acestuia, precum și să încheie orice alte acte care depășesc dreptul de a administra.

Actele făcute cu călcarea dispozițiilor de mai sus sunt anulabile.

Cu toate acestea, tutorele poate înstrăina, fără prealabila încuviințare a autorității tutelare, bunurile supuse pierii ori stricăciunii, precum și bunurile devenite nefolositoare pentru minor, dacă valoarea acestora din urmă nu depășește suma de două sute cincizeci lei.

Art. 130. Autoritatea tutelară va acorda încuviințarea, numai dacă actul răspunde unei nevoi sau prezintă un folos neîndoielnic pentru minor.

Încuviințarea se va da pentru fiecare act în parte.

În caz de vânzare, încuviințarea va arăta dacă vânzarea se va face prin bună învoială sau în alt mod.

În toate cazurile, autoritatea tutelară poate indica tutorelui modul în care se întrebuițează sumele de bani obținute.

Art. 131. Sumele de bani care întrec nevoile întreținerii minorului și ale administrării bunurilor, precum și hîrțile de valoare, vor fi depuse, pe numele minorului, la o casă de păstrare de stat, de unde nu vor putea fi ridicate decît cu încuviințarea autorității tutelare.

Tutorele poate depune și sumele necesare întreținerii, tot pe numele minorului. Acestea se vor trece într-un cont separat și vor putea fi ridicate de tutore fără încuviințarea prevăzută în alineatul precedent.

Art. 132. Ori de cîte ori se ivesc între tutore și minor interese contrare, care nu sînt dintre cele care trebuie să ducă la înlocuirea tutorelui, autoritatea tutelară va numi un curator.

Art. 133. Minorul care a împlinit vîrsta de 14 ani încheie actele juridice cu încuviințarea prealabilă a tutorelui, iar în cazurile prevăzute în art. 132 și 152 lit. c, cu încuviințarea prealabilă a curatorului.

Dacă actul pe care minorul urmează să-l încheie face parte dintre acelea pe care tutorele nu le poate încheia decît cu încuviințarea autorității tutelare, va fi necesară și prealabila încuviințare a acesteia.

Minorul nu poate să facă, nici chiar cu încuviințare, donații și nici să garanteze obligația altuia.

Actele făcute cu călcarea dispozițiilor de mai sus sunt anulabile.

Art. 134. Tutorele este dator să prezinte anual autorității tutelare o dare de seamă despre modul cum a îngrijit de persoana minorului, precum și despre administrarea bunurilor acestuia.

Darea de seamă se va prezenta autorității tutelare în termen de 30 zile de la sfârșitul anului calendaristic.

În afară de darea de seamă anuală, tutorele este obligat, la cererea autorității tutelare, să dea oricînd dări de seamă despre felul cum a îngrijit de persoana minorului, precum și despre administrarea bunurilor acestuia.

Art. 135. Autoritatea tutelară va verifica socotelile privitoare la veniturile minorului și la cheltuielile făcute cu întreținerea acestuia și cu administrarea bunurilor sale și, dacă sînt regulat întocmite și corespund realității, va da descărcare tutorelui.

Art. 136. Autoritatea tutelară va exercita un control efectiv și continuu asupra modului în care tutorele își îndeplinește îndatoririle sale cu privire la persoana și bunurile minorului, dispozițiile art. 108 alin. 2 fiind aplicabile.

Pentru înlesnirea controlului, autoritatea tutelară va putea cere colaborarea organelor administrației de stat și instituțiilor de ocrotire.

Art. 137. Felul învățaturii sau pregătirii profesionale, ce minorul primea la data numirii tutorelui, nu poate fi schimbat de acesta, decît cu încuviințarea autorității tutelare.

Art. 138. Minorul, precum și toți cei prevăzuți în art. 115, pot face plîngere autorității tutelare cu privire la actele sau faptele tutorelui păgubitoare pentru minor.

Tutorele va fi îndepărtat dacă săvîrșește un abuz, o neglijență gravă sau fapte care îl fac nevrednic de a fi tutore, precum și dacă nu își îndeplinește mulțumitor sarcina.

Art. 139. Pînă la intrarea în funcțiune a noului tutore, autoritatea tutelară va numi un curator.

Art. 140. La încetarea tutelei, tutorele este dator ca, în termen de cel mult 30 de zile, să prezinte autorității tutelare o dare de seamă generală. El are aceeași îndatorire și în caz de îndepărtare din tutelă.

Bunurile care au fost în administrarea tutorelui vor fi predate, după caz, fostului minor, moștenitorilor acestuia sau noului tutore.

Art. 141. După predarea bunurilor, verificarea socotelilor și aprobarea lor, autoritatea tutelară va da tutorelui descărcare de gestiunea sa.

Chiar dacă autoritatea tutelară a dat tutorelui descărcare de gestiune, acesta răspunde pentru paguba pricinuită prin culpa sa.

Tutorele care înlocuiește pe un alt tutore are obligația să ceară fostului tutore repararea pagubelor ce acesta a pricinuit minorului prin culpa sa.

CAPITOLUL II

Interdicția

Art. 142. Cel care nu are discernământ pentru a se îngriji de interesele sale, din cauza alienației mintale ori debilității mintale, va fi pus sub interdicție.

Pot fi puși sub interdicție și minorii.

Art. 143. Interdicția poate fi cerută de autoritatea tutelară, precum și de toți cei prevăzuți în art. 115.

Art. 144. Interdicția se pronunță de instanța judecătorească cu concluziile procurorului și își produce efectele de la data când hotărârea a rămas definitivă.

După ce a rămas definitivă, hotărârea se va comunica, fără întârziere, de către instanța judecătorească ce a pronunțat-o, instanței locului unde actul de naștere al celui pus sub interdicție a fost înregistrat, spre a fi transcrisă în registrul anume destinat.

Când sentința judecătorească prin care s-a pronunțat interdicția a fost atacată cu recurs și acesta a fost respins, instanța de recurs va face ca însăși comunicarea prevăzută de acest articol trimițând, în copie, dispozitivul deciziei.

Incapacitatea celui pus sub interdicție nu va putea fi opusă unui al treilea decât de la data transcrierii hotărârii, afară numai dacă cel de-al treilea a cunoscut interdicția pe altă cale.

Art. 145. Hotărârea de punere sub interdicție rămasă definitivă va fi comunicată de instanța judecătorească autorității tutelare, care va desemna un tutore.

De asemenea, hotărârea de punere sub interdicție rămasă definitivă va fi comunicată medicului șef al comunei, orașului, municipiului sau al sectorului municipiului București, pentru ca aceasta să instituie asupra celui interzis, potrivit instrucțiunilor Ministerului Sănătății, o supraveghere medicală permanentă.

Art. 146. În caz de nevoie și pînă la rezolvarea cererii de punere sub interdicție, autoritatea tutelară va putea numi un curator pentru îngrijirea persoanei și reprezentarea celui a cărui interdicție a fost cerută, precum și pentru administrarea bunurilor.

Art. 147. Regulile privitoare la tutela minorului care nu a împlinit vârsta de paisprezece ani se aplică și în cazul tutelei celui pus sub interdicție, în măsura în care legea nu dispune altfel.

Art. 148. Tutorele celui pus sub interdicție este în drept să ceară înlocuirea sa după trei ani de la numire.

Art. 149. Tutorele este dator să îngrijească de persoana celui pus sub interdicție, spre a-i grăbi vindecarea și a-i îmbunătăți condițiile de viață; în acest scop, se vor întrebuița veniturile și, la nevoie, toate bunurile celui pus sub interdicție.

Autoritatea tutelară, de acord cu serviciul sanitar competent și ținînd seama de împrejurări, va hotărî dacă cel pus sub interdicție va fi îngrijit la locuința lui ori într-o instituție sanitară.

Art. 150. Minorul care, la epoca punerii sub interdicție, se afla sub ocrotirea părinților, va rămîne sub această ocrotire pînă la data cînd devine major, fără a i se numi un tutore. Dispozițiile art. 149 sînt aplicabile și situației prevăzute în prezentul alineat.

Dacă la data cînd minorul devine major el se află încă sub interdicție, autoritatea tutelară va numi un tutore.

În cazul în care la epoca punerii sub interdicție minorul se afla sub tutelă, autoritatea tutelară va hotărî dacă fostul tutore al minorului păstrează sarcina tutelei sau va numi un nou tutore.

Art. 151. Dacă au încetat cauzele care au provocat interdicția, instanța judecătorească va pronunța, ascultînd concluziile procurorului, ridicarea ei.

Cererea se va putea face de cel pus sub interdicție, de tutore, precum și de toți cei prevăzuți în art. 115.

Hotărârea care pronunță ridicarea interdicției își produce efectele de la data cînd a rămas definitivă. Ea se va comunica, de către instanța judecătorească care a pronunțat-o, instanței locului unde s-a transcris hotărârea de punere sub interdicție, spre a fi de asemenea transcrisă în registrul prevăzut de art. 144 și totodată spre a se face în același registru mențiune despre ridicarea interdicției, pe marginea hotărârii care a pronunțat interdicția.

Încetarea dreptului de reprezentare al tutorelui nu va putea fi opusă unui al treilea decît de la data cînd, potrivit dispozițiilor alineatului precedent, a fost făcută mențiune despre ridicarea interdicției, afară numai dacă cel de-al treilea a cunoscut ridicarea interdicției pe altă cale.

CAPITOLUL III

Curatela

Art. 152. În afară de alte cazuri prevăzute de lege, autoritatea tutelară va putea institui curatela:

a) dacă, din cauza bătrîneții, a bolii sau a unei infirmități fizice, o persoană, deși capabilă, nu poate, personal, să-și administreze bunurile

sau să-și apere interesele în condiții mulțumitoare și, din motive temeinice, nu-și poate numi un reprezentant;

b) dacă, din cauza bolii sau din alte motive, o persoană, deși capabilă, nu poate, nici personal, nici prin reprezentant, să ia măsurile necesare în cazuri a căror rezolvare nu suferă amânare;

c) dacă, din cauza bolii sau din alte motive, părintele sau tutorele este împiedicat să îndeplinească un anumit act în numele persoanei ce reprezintă sau ale cărui acte le încuviințează;

d) dacă o persoană, fiind obligată să lipsească vreme îndelungată de la domiciliu, nu a lăsat un mandatar general;

e) dacă o persoană a dispărut fără a se avea știri despre ea și nu a lăsat un mandatar general.

Art. 153. În cazurile prevăzute în art. 152, instituirea curatelei nu aduce nici o atingere capacității celui pe care curatorul îl reprezintă.

Art. 154. Curatela se poate institui la cererea celui care urmează a fi reprezentat, a soțului său, a rudelor, a celor arătați în art. 115, precum și a tutorelui, în cazul prevăzut în art. 152 lit. c. Autoritatea tutelară poate institui curatela și din oficiu.

Curatela nu se poate institui decât cu consimțământul celui reprezentat, în afară de cazurile în care consimțământul nu poate fi dat.

Art. 155. În cazurile în care se instituie curatela, se aplică regulile de la mandat.

Autoritatea tutelară poate da instrucțiuni curatorului, în locul celui reprezentat, în toate cazurile în care acesta din urmă nu este în măsură să o facă.

Art. 156. Curatorul este în drept să ceară înlocuirea sa după trei ani de la numire.

Art. 157. Dacă au încetat cauzele care au provocat instituirea curatelei, aceasta va fi ridicată de autoritatea tutelară la cererea curatorului, a celui reprezentat, a oricărui dintre cei prevăzuți în art. 115 ori din oficiu.

CAPITOLUL IV

Autoritatea tutelară

Art. 158. Atribuțiile de autoritate tutelară aparțin organelor executive și de dispoziție ale orașelor, municipiilor sau sectoarelor municipiului București.

Art. 159. Autoritatea tutelară competentă este:

a) pentru ocrotirea părintească și tutela minorului, cea de la domiciliul minorului;

b) pentru tutela persoanei pusă sub interdicție, cea de la domiciliul acestuia;

c) pentru curatela prevăzută în art. 152 lit. a sau c, cea de la domiciliul persoanei reprezentate sau al minorului de paisprezece ani;

d) în cazul prevăzut în art. 152 lit. b, fie autoritatea tutelară de la domiciliul persoanei reprezentate, fie autoritatea tutelară de la locul unde trebuie luate măsurile urgente;

e) pentru curatela prevăzută în art. 152 lit. d sau e, cea de la ultimul domiciliu din țară al celui lipsă ori al celui dispărut.

Art. 160. Deciziile autorității tutelare pot fi atacate la autoritatea ierarhic superioară care, potrivit legii, exercită atribuțiile de îndrumare și control.

DISPOZIȚII FINALE

Art. 161. Prezentul cod intră în vigoare la data de 1 februarie 1954.

LEGEA Nr. 48*

din 16 iulie 1991

pentru completarea și modificarea unor dispoziții legale
privind înfierea

Publicată în M. Of. nr. 147 din 17 iulie 1991

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. I. – Legea nr. 11/1990 privind încuviințarea înfierii se modifică și se completează astfel:

1. La articolul 1 se introduce un alineat nou, final, cu următorul cuprins:

„În cazul în care cel ce urmează a fi adoptat este cetățean român cu domiciliul sau reședința în străinătate, cererea adresată instanței române este de competența Tribunalului municipiului București“.

2. După articolul 1 se introduc articolele 1¹ și 1², cu următorul cuprins:

„Art. 1¹. – În scopul supravegherii și sprijinirii acțiunilor de ocrotire a minorilor prin adopție și al realizării cooperării internaționale în această materie, se înființează, ca organ guvernamental, Comitetul Român pentru Adopții.

* Legea nr. 48 a fost adoptată de Senat și Adunarea Deputaților în ședințele din 3 iulie și, respectiv, 10 iulie 1991.

Comitetul Român pentru Adopții colaborează cu autorități centrale care au atribuții în domeniul protecției copiilor și al adopțiilor internaționale, precum și cu organizații autorizate de acestea, în orice probleme de interes reciproc în domeniul adopției.

Art. 1². – Străinii sau cetățenii români cu domiciliul sau reședința în străinătate pot adopta numai copiii aflați în evidența Comitetului Român pentru Adopții și care nu au putut fi încredințați sau adoptați în țară, în intervalul de cel puțin șase luni de la luarea în evidență.

De la prevederile alineatului precedent sînt exceptați soțul care adoptă copilul celuilalt soț, adoptatorii care sînt rude pînă la gradul al patrulea inclusiv cu unul dintre părinții minorului sau care adoptă persoane majore în condițiile art. 67 din Codul familiei“.

3. Articolul 2 litera a) se modifică, avînd următorul cuprins:

„a) Acte privind adoptatul:

- certificatul de naștere, în copie legalizată;
- certificatele de naștere și, după caz, de căsătorie sau deces, ale părinților firești ai minorului, în copie legalizată;
- declarație autenticată de consimțămînt la adopție, dată de părintele sau părinții firești, tutorele sau ocrotitorii legali, ori, după caz, avizul autorității tutelare;

- certificatul medical privind starea de sănătate a minorului, eliberat, după caz, de policlinica județeană, municipală sau de sector;
- confirmarea Comitetului Român pentru Adopții că minorul nu a putut fi încredințat sau adoptat în țară, în intervalul de cel puțin șase luni de la luarea în evidență.“

4. Articolul 5 va avea următorul cuprins:

„Art. 5. – În cazul în care adopția privește un copil pentru care este necesară punerea sub tutelă, dar aceasta nu a fost încă instituită, instanța judecătorească va încuviința adopția cu avizul autorității tutelare competente a întocmi ancheta socială.“

În situațiile prevăzute de art. 109 din Codul familiei, cînd copilul se află într-o instituție de ocrotire sau într-o unitate medico-sanitară, cererea de decădere a părintelui din drepturile părintești poate fi făcută și de conducerea instituției sau unității.

În cazul copilului aflat într-o instituție de ocrotire sau, după caz, într-o unitate medico-sanitară, părinții pot declara în scris, în formă autentică, că sînt de acord ca, după trecerea a șase luni de la data declarației, acesta să fie adoptat de persoana aleasă de Comitetul Român pentru Adopții, fără a mai fi necesar un nou consimțămînt al lor la adopție.“

5. Alineatul 1 al articolului 7 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Instanța se va pronunța asupra cererii de încuviințare a adopției prin hotărâre, avînd în vedere ca minorul să poată beneficia în țara străină de garanțiile și normele echivalente acelor existente în cazul unei adopții naționale.“

6. La articolul 7 se introduc două alineate finale, cu următorul cuprins:

„În cazurile prevăzute de art. 1 alin. 4, întocmirea noului act de naștere al copilului adoptat, cu toate efectele filiației firești, se va face de către primăria pe raza căreia își are domiciliul sau reședința adoptatul, iar în cazurile prevăzute de art. 1 alin. 5, de către Primăria sectorului 1 din municipiul București.

Cetățenia adoptatului este supusă legii cetățeniei române.“

7. După articolul 7 se introduc articolele 7¹ și 7², cu următorul cuprins:

„Art.7¹. – Comitetul Român pentru Adopții, cu sprijinul reprezentanțelor diplomatice și consulare române și pe alte căi admise de normele internaționale, va depune diligențele necesare pe lângă autoritățile sau organizațiile statului al cărui cetățean a adoptat un copil român, pentru ca acesta să beneficieze de garanțiile și normele echivalente acelor existente în cazul unei adopții naționale.

Art.7². – Fapta părintelui, tutorelui sau ocrotitorului legal care pretinde sau primește, pentru sine sau pentru altul, bani ori alte foloase materiale în scopul adopției unui copil se pedepsește cu închisoare de la unu la cinci ani.

Cu aceeași pedeapsă se sancționează și fapta persoanei care, în vederea obținerii unui folos material necuvenit, intermediază sau înlesnește adoptarea unui copil.

Banii, valorile sau orice alte bunuri primite se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, condamnatul este obligat la plata echivalentului lor în bani.“

Art. II. – Cererile pentru încuviințarea adopției, aflate pe rolul instanțelor judecătorești, vor fi soluționate potrivit reglementării în vigoare la data introducerii cererii.

Art. III. – Termenul de „înfierie“ din Codul familiei și din orice alte acte normative se înlocuiește cu termenul de „adopție“.

Art. IV. – Articolul 20 din Decretul nr. 278/1960 cu privire la actele de stare civilă se completează după alineatul 3, cu un alineat nou, avînd următorul cuprins:

„Dispozițiile alin. 3 referitoare la înscrierea, în actul de naștere întocmit ca urmare a încuviințării adopției cu toate efectele filiației firești, ca loc de naștere, a localității în care domiciliază cei care au adoptat, nu se aplică în cazul adopției unui copil cetățean român de către un străin sau de către un cetățean român cu domiciliul sau reședința în străinătate.“

Art. V. – Legea nr. 11/1990, cu modificările și completările aduse prin prezenta lege, se va republica, dându-se textelor o nouă numeroatare.

LEGEA Nr. 11/1990

privind încuviințarea adopției

Publicată în M. Of. nr. 95 din 1 august 1990
Republicată în M. Of. nr. 159 din 26 iulie 1991*

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. 1. – Încuviințarea adopției este de competența instanțelor judecătorești.

Cererea pentru încuviințarea adopției se introduce la judecătoria în raza căreia domiciliază cel care adoptă.

Cererea pentru încuviințarea adopției unui copil părăsit, din părinți necunoscuți sau care, din orice alte cauze, se află în îngrijirea unei instituții de ocrotire, se introduce la instanța în raza căreia se află sediul instituției de ocrotire.

Cererea pentru încuviințarea adopției făcută de un străin sau de un cetățean român cu domiciliul ori reședința în străinătate se introduce la tribunalul în raza căruia domiciliază cel ce urmează a fi adoptat.

În cazul în care cel ce urmează a fi adoptat este cetățean român cu domiciliul sau reședința în străinătate, cererea adresată instanței române este de competența Tribunalului municipiului București.

Art. 2. – În scopul supravegherii și sprijinirii acțiunilor de ocrotire a minorilor prin adopție și al realizării cooperării internaționale în această materie, se înființează, ca organ guvernamental, Comitetul Român pentru Adopții.

* Republicată în temeiul art. V din Legea nr. 48 din 16 iulie 1991, dându-se articolelor o nouă numerotare.

Comitetul Român pentru Adopții colaborează cu autorități centrale din străinătate care au atribuții în domeniul protecției copiilor și al adopțiilor internaționale, precum și cu organizații autorizate de acestea, în orice probleme de interes reciproc în domeniul adopției.

Art. 3. – Străinii sau cetățenii români cu domiciliul sau reședința în străinătate pot adopta numai copii aflați în evidența Comitetului Român pentru Adopții și care nu au putut fi încredințați sau adoptați în țară, în intervalul de cel puțin șase luni de la luarea în evidență.

De la prevederile alineatului precedent sunt exceptați soțul care adoptă copilul celuilalt soț, adoptatorii care sunt rude pînă la gradul al patrulea inclusiv cu unul dintre părinți minorului sau care adoptă persoane majore în condițiile art. 67 din Codul familiei.

Art. 4. – La cererea pentru încuviințarea adopției se vor atașa următoarele acte:

a) Acte privind adoptatul:

- certificat de naștere, în copie legalizată;
- certificat de naștere și, după caz, de căsătorie sau deces ale părinților firești ai minorului, în copie legalizată;
- declarație autenticată de consimțămînt la adopție, dată de părintele sau părinții firești, tutore sau ocrotitorii legali, ori, după caz, avizul autorității tutelare;
- certificat medical privind starea de sănătate a minorului, eliberat, după caz, de policlinica județeană, municipală sau de sector;
- confirmarea Comitetului Român pentru Adopții că minorul nu a putut fi încredințat sau adoptat în țară, în intervalul de cel puțin șase luni de la luarea în evidență.

b) Acte privind adoptatorii:

- declarație autenticată în care adoptatorii să precizeze dacă adopția se face cu efecte depline sau cu efecte restrînse;
- certificatele de naștere și de căsătorie, în copie legalizată;
- certificate privind antecedentele penale;
- certificate privind starea de sănătate;
- un act, eliberat de autoritățile străine competente, din care să rezulte că pot să adopte, potrivit legislației țării respective;
- ancheta socială efectuată de autoritățile străine competente de la domiciliul adoptatorilor, în care să se arate opinia acestora cu privire la adopție.

Art. 5. – Instanța soluționează cererea pentru încuviințarea adopției în camera de consiliu, în complet constituit din 2 judecători, cu respectarea condițiilor de fond prevăzute de lege.

Judecarea cererii se face cu citarea celor prevăzuți la art. 70 din Codul familiei și a autorității tutelare, precum și cu participarea procurorului.

Instanța poate administra orice probă admisă de lege. Efectuarea anchetei sociale este obligatorie. În cazul prevăzut de art. 1 alin. 4, ancheta socială se face de către organele județene sau al municipiului București.

Art. 6. – În cazul în care adoptatorul sau cel ce urmează a fi adoptat este străin, fiecare este supus, în ceea ce privește condițiile de fond pentru încheierea adopției, legii sale naționale, dacă legea străină nu încalcă ordinea publică de drept internațional privat român.

Art. 7. – În cazul în care adopția privește un copil pentru care este necesară punerea sub tutelă, dar aceasta nu a fost încă instituită, instanța judecătorească va încuviința adopția cu avizul autorității tutelare competente a întocmi ancheta socială.

În situațiile prevăzute de art. 109 din Codul familiei, când copilul se află într-o instituție de ocrotire sau într-o unitate medico-sanitară, cererea de decădere a părintelui din drepturile părintești poate fi făcută și de conducerea instituției sau unității.

În cazul copilului aflat într-o instituție de ocrotire sau, după caz, într-o unitate medico-sanitară, părinții pot declara în scris, în formă autentică, că sunt de acord ca, după trecerea a șase luni de la data declarației, acesta să fie adoptat de persoana aleasă de Comitetul Român pentru Adopții, fără a mai fi necesar un nou consimțământ al lor la adopție.

Art. 8. – În condițiile legii, cei care justifică un interes legitim pot interveni în procesul privind încuviințarea adopției.

Art. 9. – Instanța se va pronunța asupra cererii de încuviințare a adopției prin hotărâre, având în vedere ca minorul să poată beneficia în țară străină de garanțiile și normele echivalente aceluia existente în cazul unei adopții naționale.

Hotărârea prevăzută la alin. 1 este supusă căilor de atac în condițiile și în termenele prevăzute de Codul de procedură civilă.

În cazurile prevăzute de art. 1 alin. 4, întocmirea noului act de naștere al copilului adoptat, cu toate efectele filiației firești, se va face de către primăria pe raza căreia își are domiciliul sau reședința adoptatul, iar în cazurile prevăzute de art. 1 alin. 5, de către Primăria sectorului 1 din municipiul București.

Cetățenia adoptatului este supusă legii cetățeniei române.

Art. 10. – Comitetul Român pentru Adopții, cu sprijinul reprezentanțelor diplomatice și consulare române și pe alte căi admise de normele internaționale, va depune diligențele necesare pe lângă autoritățile sau organizațiile statului al cărui cetățean a adoptat un copil român, pentru ca acesta să beneficieze de garanțiile și normele echivalente acelor existente în cazul unei adopții naționale.

Art. 11. – Fapta părintelui, tutorelui sau ocrotitorului legal, care pretinde sau primește, pentru sine sau pentru altul, bani ori foloase materiale în scopul adopției unui copil se pedepsește cu închisoare de la unu la cinci ani.

Cu aceeași pedeapsă se sancționează și fapta persoanei care, în vederea obținerii unui folos material necuvenit, intermediază sau înlesnește adoptarea unui copil.

Banii, valorile sau orice alte bunuri primite se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, condamnatul este obligat la plata echivalentului lor în bani.

Art. 12. – Cererile pentru încuviințarea adopției, în curs de soluționare la organele de autoritate tutelară, vor fi înaintate de îndată instanțelor competente, potrivit dispozițiilor prezentei legi.

Cererile de anulare sau desfacere a adopției urmează aceleași reguli de competență ca cele pentru încuviințarea acesteia.

Art. 13. – Dispozițiile prevăzute în capitolul III din Codul familiei se modifică în mod corespunzător prevederilor din prezenta lege.

Articolele 73 și 74 din Codul familiei, Decretul nr. 137 din 23 martie 1956, precum și orice alte dispoziții contrare prezentei legi, se abrogă.

